

PRAVNA SREDSTVA

I. POJEM PRAVNIH SREDSTEV

POJEM IN NAMEN PRAVNIH SREDSTEV

- med sodnimi odločbami se vedno najdejo takšne, ki so v **delu** ali v **celoti v nasprotju z zakonom**
- zato lahko nezadovoljna stranka **vloži pravno sredstvo** proti sodni odločbi in jo **izpodbija**
- **sodna odločba se izpodbija** (*pritožbeni razlogi*):
 - zaradi bistvene kršitve določb kazenskega postopka (*kršitev procesnega prava*)
 - zaradi kršitve KZ (*kršitev materialnega prava*)
 - zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja (*napačna dejanska podlaga*)
 - zaradi nepravilno izbrane ali odmerjene kazenske sankcije
- pravna sredstva so torej **akti, s katerimi se izpodbijajo sodne odločbe**, zahtevajo, da se sodna odločba **razveljavi** ali **spremeni**, tako da se nadomesti z drugo odločbo višjega ali istega sodišča
- z vložitvijo pravnega sredstva se **sproži postopek za odločanje o veljavnosti izpodbijane odločbe**
- namen pravnega sredstva je **doseči pravilno in zakonito odločbo**, ki bo ustrezala zakonu
- z reševanjem pravnih sredstev **višja sodišča nadzorujejo** zakonito in pravilno delom nižjih sodišč
- pravna sredstva so sicer v prvi vrsti v **interesu upravičencev**, vendar se z njimi **varuje tudi splošni interes**, ki je v tem, da odločbe, ki imajo napake, ne postanejo pravnomočne
- naš ZKP ne postavlja strogih formalnih ali vsebinskih ovir pri vlaganju pravnih sredstev
- pravico do pritožbe zagotavlja pri nas že ustava, kar pa ne velja za izredna pravna sredstva

VRSTE PRAVNIH SREDSTEV

- ZKP pozna in ureja **eno redno** in **tri izredna pravna sredstva**
- **redna pravna sredstva**: za izpodbijanje nepravnomočnih sodnih odločb
 - pritožba zoper sodbo sodišča I. in II. stopnje } izpodbija se dejansko in pravno podlago sodne odločbe
 - pritožba zoper sklep sodišča I. stopnje } ter katerikoli del izreka
- **izredna pravna sredstva**: za izpodbijanje pravnomočnih sodne odločbe
 - zahteva za obnovo kazenskega postopka: izpodbija se dejanska podlaga sodbe
 - izredna omilitev kazni: izpodbija se odločbo o kazni
 - zahteva za varstvo zakonitosti: izpodbijanje zaradi kršitve materialnega in procesnega prava
- **suspenzivnost** pomeni, da pravno sredstvo zadrži izvršitev izpodbijane odločbe
 - redna pravna sredstva so praviloma suspenzivna, samo za sklep zakon včasih ne določa suspenzivnosti
 - izredna pravna sredstva praviloma niso suspenzivna, vendar je v našem pravu veliko izjem
- **devolutivnost** pomeni, da o pravnem sredstvu odloča višje sodišče, ne sodišče, ki je izdalo sodbo
 - vsa redna pravna sredstva so devolutivna
 - vsa izredna pravna sredstva razen obnove kazenskega postopka so devolutivna, o obnovi kazenskega postopka odloča sodišče, ki je izdalo izpodbijano odločbo, zato je to remonstrativno pravno sredstvo

NAČELA, KI VELJAJO V POSTOPKU S PRAVNIMI SREDSTVI

DISPOZITIVNO NAČELO

- dispozitivno načelo pomeni, da sodišče II. stopnje preizkusi sodbo samo v **tistem delu, v katerem se odločba izpodbija** in samo z **vidika razlogov, ki jih pravno sredstvo navaja**
- **izjeme dispozitivnega načela**:
 - višje sodišče ob pritožbi vedno po uradni dolžnosti preizkusi:
 - ali so podane bistvene kršitve podane bistvene kršitve določb kazenskega postopka
 - ali je bil v škodo obtoženca prekršen KZ
 - če je vložena pritožba zaradi zmotne oz. nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ali pritožba zaradi kršitve KZ v korist obtoženca, se šteje, da je vložena pritožba tudi:
 - zaradi odločbe o kazenski sankciji
 - zaradi odločbe o odvzemu protipravne premoženjske koristi
 - beneficium cohaesionis (*pravna dobrota povezanosti*):
 - v postopku z več obtoženci se učinek pravnega sredstva razširi tudi na obtožence, ki ga niso vložili
 - smisel pravila je preprečevanje različnih pravnih rešitev ob enakem pravnem stanju
 - to pravilo velja za pritožbo, zahtevo za obnovo kazenskega postopka, zahteva za varstvo zakonitosti

- pogoji za uporabo tega pravila:
 - da je višje sodišče odločilo v korist vlagatelja pravnega sredstva
 - da isti razlogi obstajajo tudi v korist soobtožencev, ki se niso pritožili

NEVEZANOST NA PRAVNO STALIŠČE VIŠJEGA SODIŠČA

- nižje sodišče ni vezano na pravno stališče višjega sodišča
- vendar pa mora sodišče I. stopnje, ko dobi zadevo v ponovno sojenje, opraviti vsa procesna dejanja in pretehtati vsa sporna vprašanja, na katera je opozorilo sodišče II. stopnje

PREPOVED REFORMACIJE IN PEIUS

- če je pravno sredstvo **vloženo samo v korist obtoženca**, se **sodba ne sme spremeniti v njegovo škodo** glede pravne ocene dejanja in kazenske sankcije
- namen načela je **odpraviti bojazen** obtoženca, da si bo **z vložitvijo pravnega sredstva poslabšal svoj položaj**
- **prepoved reformacije in peius velja za:** pritožbo zoper sodbo, pritožbo zoper sklep, zahtevo za obnovo kazenskega postopka in zahtevo za varstvo zakonitosti

NAČELO DVEH STOPENJ (*instanc*)

- kazenski postopke je praviloma dvostopenjski
- pritožbo zoper **odločbo sodišča I. stopnje** se vloži **na sodišče II. stopnje** (*višje sodišče*)
- izjemoma je mogoče **pritožbo zoper sodbo sodišča II. stopnje** vložiti na **sodišče II stopnje** (*vrhovno sodišče*):
 - če je sodišče II. stopnje potrdilo sodbo sodišča I. stopnje, s katero je bila izrečena kazen 30 let zopora ali če je samo izreklo kazen 30 let zopora
 - če je sodišče II. stopnje na podlagi opravljene glavne obravnave ugotovilo drugačno dejansko stanje kot sodišče I. stopnje in na tako ugotovljeno dejansko stanje oprlo svojo sodbo
 - če je sodišče II. stopnje ugodilo pritožbi tožilca in spremenilo oprostilno sodbo v obsodilno sodbo

POSTOPEK Z REDNIMI PRAVNIMI SREDSTVI

I. PRITOŽBA ZOPER SODBO SODIŠČA I. STOPNJE

PRAVICA DO PRITOŽBE

UPRAVIČENCI

- **obtoženec:** lahko se pritoži le v lastno korist, izpodbija lahko le obsodilno sodbo (*ni smiselno izpodbijati oprostilne sodbe, čeprav se zgodi, da je bil obtoženec oproščen zaradi neprištevnosti, vendar hoče dokazati, da dejanja ni storil*)
- **tožilec:** zasebni in subsidiarni tožilec se lahko pritožita samo v škodo obtoženca, državni tožilec pa se lahko pritoži tudi v korist obtoženca (*to izvira iz funkcije državnega tožilca kot varuha zakonitosti v kazenskem postopku*)
- **zagovornik in obtožencu bližnje osebe:** lahko se pritožijo brez pooblastila obtoženca, a ne proti njegovi volji
- **oškodovanec:** lahko se pritoži glede stroškov kazenskega postopka, če je državni tožilec prevzel pregon od subsidiarnega tožilca pa oškodovanec lahko vloži pritožbo iz vseh razlogov, iz katerih se lahko izpodbija sodba

ROK ZA PRITOŽBO

- rok za vložitev pritožbe je 15 dni od vročitve prepisa sodbe v rednem postopku (*v skrajšanem 8 dni*)

NAPOVED PRITOŽBE

- upravičenci lahko vložijo pritožbo le, če jo **pravočasno napovejo**
- pritožba se lahko napove ob razglasitvi sodbe in najkasneje v 8 dneh od dneva razglasitve
- se upravičenec pritožbe ne napove, se šteje, da se je odpovedal pravici do pritožbe
- če se pritožba ne napove, ni potrebno, da bi pisno izdelana sodba vsebovala obrazložitev (*to je napaka, ker ima to posreden vpliv na izredna pravna sredstva, nekaterih ni mogoče vložiti, druga pa le v omejenem obsegu*)
- napoved pritožbe ni potrebna pri obsodbi na zaporno kazen

UMIK PRITOŽBE

- vloženo pritožbo se lahko umakne, dokler sodišče II. stopnje ne izda odločbe

- umika pritožbe ni mogoče preklicati

OBLIKA IN VSEBINA PRITOŽBE

- pritožba zoper sodbo sodišča I. stopnje je **devolutivno** in **suspenzivno pravno sredstvo**
- sodba se ne **preizkuša** po uradni dolžnosti, ampak **samo, če upravičena oseba vloži pritožbo**
- pritožba se vloži **pisno z vlogo** ali **ustno na zapisnik**
- **pritožba mora obsegati:**
 - navedba sodbe, zoper katero se podaja pritožba
 - razlog za izpodbijanje sodbe
 - obrazložitev pritožbe
 - predlog, da se izpodbijana sodba popolnoma ali deloma razveljavi oz. spremeni
 - podpis osebe, ki se pritožuje
- če pritožba ne vsebuje vseh sestavnih delov, jo mora pritožnik dopolniti, sicer jo sodišče zavrže
- sodišče sprejme vsako pritožbo obtoženca, tudi če je iz nje možno ugotoviti, na katero sodbo se nanaša

PRITOŽBENI RAZLOGI

- **pritožbeni razlogi** so razlogi, iz katerih se sodba lahko izpodbija

BISTVENA KRŠITEV DOLOČB KAZENSKEGA POSTOPKA

- med **kršitvijo kazenskega postopka in nepravilnostjo sodbe** mora biti podana **vzročna zveza**
- **absolutna kršitev:** vzročna zveza med kršitvijo kazenskega postopka in nepravilnostjo sodbe se avtomatično domneva in je ni treba dokazati, sodba velja za nepravilno in jo je treba razveljaviti, takoj ko se ugotovi absolutna kršitev – absolutna kršitev je podana:
 - če je bilo sodišče nepravilno sestavljeno ali če je pri izrekanju sodbe sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki ni sodeloval na glavni obravnavi ali je bil s pravnomočno odločbo izločen iz sojenja (uradna dolžnost)
 - če je na glavni obravnavi sodeloval sodnik ali sodnik porotnik, ki bi moral biti izločen
 - če je bila glavna obravnava opravljena brez obvezno navzočih oseb
 - če je bil obdolženec, zagovornik, subsidiarni ali zasebni oškodovanec kljub svoji zahtevi prikrajšan za pravico uporabljati na glavni obravnavi lasten jezik in lastnem jeziku spremljati njen potek
 - če je bila v nasprotju z zakonom izključena javnost glavne obravnave
 - če je sodišče prekršilo predpise kazenskega postopka o vprašanju ali je podana obtožba upravičenega tožilca, ali je podan predlog oškodovanca, ali je podano dovoljenje pristojnega organa (*uradna dolžnost*)
 - če je sodbo izdalo sodišče, ki zaradi stvarne nepristojnosti ne bi smelo soditi ali če je sodišče nepravilno zavrnilo obtožbo zaradi stvarne nepristojnosti (*uradna dolžnost*)
 - če sodišče s svojo sodbo ni popolnoma rešilo predmeta obtožbe
 - če se sodba opira na dokaz pridobljen s kršitvijo ustavno določenih človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali na dokaz na katerega se po določbah ZKP ne sme opirati, ali na dokaz pridobljen na podlagi nedovoljenega dokaza (*uradna dolžnost*)
 - če je bila obtožba prekoračena (*uradna dolžnost*)
 - če je bila s sodbo prekršena prepoved reformacije in peius (*uradna dolžnost*)
 - če je izrek sodbe nerazumljiv, nasprotuje sam sebi ali razlogom sodbe, ali če sodba sploh nima razlogov, ali če v sodbi niso navedeni razlogi o odločilnih dejstvih, ali če so razlogi o odločilnih dejstvih, ki so navedeni v sodbi, nejasni in v nasprotju s samimi sabo, ali če je v odločilnih dejstvih očitno nasprotje med izvirnimi listinami in zapisniki ter navajanjem vsebine listin in zapisnikov (*uradna dolžnost*)
- **relativna kršitev:** upošteva se le, če je v konkretnem primeru povzročila nepravilnost, zato je treba njen obstoj preizkusiti v vsakem konkretnem primeru – relativna kršitev je podana:
 - če sodišče med pripravo glavne obravnave, med glavno obravnavo ali pri izdaji sodbe ni uporabilo kakšne določbe ZKP ali jo je uporabilo nepravilno
 - če je sodišče na glavni obravnavi prekršilo pravice obrambe, kar je vplivalo oz. bi lahko vplivalo na zakonitost in pravilnost sodbe

KRŠITEV KZ

- KZ je lahko kršen pri vprašanjih:
 - ali je dejanje, ki je predmet kazenskega postopka, kaznivo
 - ali so podane okoliščine, ki izključujejo kazensko odgovornost
 - ali so podane okoliščine, ki izključujejo kazenski pregon (*zastaranje, amnestija ali pomilostitev, res judicata*)

- ali je bil glede kaznivega dejanja, ki je predmet obtožbe, uporabljen zakon, ki se ne bi smel uporabiti;
- ali je bila z odločbo o kazenski sankciji prekoračena pravica, ki jo ima sodišče po zakonu
- ali so bile prekršene določbe o vštevanju pripora in prestane kazni

ZMOTNA ALI NEPOPOLNA UGOTOVITEV DEJANSKEGA STANJA

- to je v praksi najpogostejši pritožbeni razlog, upošteva se samo če to izrecno zahteva tožba
- **zmotna ugotovitev dejanskega stanja:** če je sodišče odločilna dejstva zmotno ugotovilo zaradi napačne presoje izvedenih dokazov
- **nepopolna ugotovitev dejanskega stanja:** če sodišče odločilnega dejstva ni ugotavljalo ali ga ni ugotovilo z zadostnimi dokazi, pritožnik lahko navede nova dejstva in dokaze, a mora povedati, zakaj jih ni navedel že prej

ODLOČBA O KAZENSKIH SANKCIJAH...

- **odločba o kazenskih sankcijah:** če sodišče ni pravilno odmerilo glede na olajševalne ali obteževalne okoliščine, ni omililo ali odpustilo, čeprav so bili za to zakonski pogoji, ni izreklo pogojne obsodbe ali sodnega opomina, čeprav so bili za to zakonski pogoji, ni razporedilo obtoženca v ustrezen zavod za prestajanje kazni
- **odločba o varnostnem ukrepu in odločba o odvzemu protipravne premoženjske koristi:** če je bil kateri od ukrepov izrečen nepravilno ali ni bil izrečen, čeprav so bili za to zakonski pogoji
- **odločba o stroških kazenskega postopka:** če so bili nepravilno določeni ali v nasprotju z določbami zakon
- **odločba o premoženskopravnem zahtevku in odločba o objavi sodbe v tisku, radiu in televiziji.** če nasprotujejo določbam zakona

POSTOPEK S PRITOŽBO

POSTOPEK PRED SODIŠČEM I. STOPNJE:

- pritožba se vloži pri sodišču, ki je izreklo sodbo na I. stopnji
- postopek vodi predsednik senata, ki je izrekel sodbo
- predsednik senata preizkusi **formalno pravilnost pritožbe:** ali pritožba vsebuje vse zakonite sestavne dele, ali je pritožba pravočasna, ali je pritožbo vložila upravičena oseba, ali je pritožba po zakonu dovoljena
- če predsednik senata da je **pritožba prepozna ali nedovoljena**, jo **zavrže** (*pritožbeni postopek končan*)
- če predsednik senata **pritožbe ne zavrže**, vroči izvod pritožbe nasprotni stranki, ki lahko v 8 dneh po prejemu pritožbe poda sodišču odgovor na pritožbo
- predsednik senata nato pritožbo in morebitni odgovor na pritožbo z vsemi spisi predloži sodišču II. stopnje

POSTOPEK PRED SODIŠČEM II. STOPNJE

- spis zadeve s pritožbo se dodeli **sodniku poročevalcu**, ki **preuči spis, izloči morebitne zapisnike in obvestila**, ki morajo biti izločeni po 83. členu in **o njegovi vsebini poroča** na seji senata višjega sodišče
- če gre za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, pa se spis pošlje **državnemu tožilcu**, da poda **predlog glede vložene pritožbe** – predlog se poda pisno ali ustno v zapisnik na seji senata višjega sodišča
- pritožbeno sodišče odloča na **seji senata**, izjemoma se lahko opravi **glavna obravnava**
- **seja senata:**
 - navzoči so državni tožilec, obtoženec, zagovornik, izjemoma subsidiarni in zasebni tožilec, če to zahtevata; če kateri od njih ni prisoten, to ni ovira, da se seja ne bi opravila
 - seja se začne s poročilom sodnika poročevalca o stanju stvari
 - senat lahko od strank zahteva potrebna pojasnila glede navedb v pritožbi
 - stranke lahko predlagajo dopolnitev poročila in dajo potrebna pojasnila za svoja stališča
 - seja senata višjega sodišča je javna, javnost se lahko izključi pod enakimi pogoji kot na glavni obravnavi
- **glavna obravnava:**
 - glavna obravnava pred sodiščem II. stopnje se opravi le izjemoma:
 - če je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove dokaze ali ponoviti že izvedene dokaze
 - če so podani upravičeni razlogi, da se zadeva ne vrne sodišču I. stopnje v novo glavno obravnavo
 - obravnava se začne s poročilom sodnika poročevalca o stanju stvari
 - prebere se sodba ali del sodbe, na katerega se nanaša pritožba, po potrebi tudi zapisnik o glavni obravnavi
 - senat pozove pritožnika, naj obrazloži pritožbo, zato pa pozove nasprotno stranko, naj mu odgovori, zadnjo besedo ima vedno obtoženec

- stranke lahko navajajo nove dokaze in nova dejstva (*ponavadi se samo neposredno zasliši nekatere osebe in nato oceni izpovedve, ne ponavljajo se vsi izvedeni dokazi na glavni obravnavi sodišča I. stopnje, dejansko stanje se le delno preverja*)
- tožilec lahko do konca obravnave popolnoma ali delno umakne obtožnico ali jo spremeni v korist obtoženca

ODLOČBE SODIŠČA II. STOPNJE O PRITOŽBI

- **pritožbo zavrže kot prepozno ali kot nedovoljeno:**
 - prepozno: če je podana po preteku zakonitega roka
 - nedovoljeno: če jo je podala neupravičena oseba ali če pritožba po zakonu ni dovoljena
- **pritožbo zavrne kot neutemeljeno in potrdi sodbo sodišča I. stopnje:**
 - če ugotovi, da niso podani razlogi, zaradi katerih se sodba izpodbija
 - če ugotovi, da niso podane kršitve ZKP in KZ
- **ugodi pritožbi – sodbo razveljavi in pošlje zadevo v ponovno sojenje:**
 - zaradi bistvene kršitve določb kazenskega postopka: izjema je če gre za kršitev, pri kateri se sodba sodišča I. stopnje opira na nedovoljen ali nezakonit dokaz – v tem primeru se sodba sodišča I. stopnje se ne razveljavi, če bi bila razveljavitev sodbe iz tega razloga v škodo obtoženca
 - zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja
 - če resno podvomi v pravilnost dejanskega stanja, ugotovljenega v škodo obtoženca: v tem primeru razveljavi sodbo in pošlje v ponovno sojenje, tudi če se dejansko stanje ni izpodbijalo s pritožbo
 - ker so podani pogoji za zavrženje obtožnice: v tem primeru samo razveljavi sodbo in zavrže obtožnico, ne vrne zadeve v ponovno sojenje
 - če ugotovi, da okrajno sodišče ni bilo stvarno pristojno za sojenje: izjema je če je bila pritožba podana samo v korist obtoženca – v tem primeru se sodba ne razveljavi
- **ugodi pritožbi – spremeni sodbo sodišča I. stopnje:**
 - če ugotovi, da so odločilna dejstva v sodbi sodišča I. stopnje pravilno ugotovljena, vendar je treba ob pravilni uporabi zakona izreči drugačno sodbo, glede na stanje stvari
 - če ugotovi, da gre za naslednje bistvene kršitve kazenskega postopka: prekoračitev obtožbe, prišlo je do reformacije in peius, ni podana obtožba upravičenega tožilca, ni predloga oškodovanca ali ni dovoljenja pristojnega državnega organa
 - če je edini razlog za razveljavitev sodbe sodišča I. stopnje zmotno ugotovljeno dejansko stanje in je za pravilno ugotovitev potrebna samo drugačna presoja že ugotovljenih dejstev in izvedenih dokazov
 - če so podani pogoji za sodni opomin, spremeni sodbo sodišča I. stopnje tako, da izreče sodni opomin
 - če so podani pogoji za odreditev oz. odpravo pripora, se izda poseben sklep zoper katerega ni pritožbe

NOVO SOJENJE

- sodišče II. stopnje lahko pošlje zadevo v ponovno sojenje sodišču I. stopnje
- sodišče I. stopnje vzame za podlago prejšnjo obtožnico ali del obtožnice, ki se nanaša na razveljavljeni del sodbe
- na novi glavni obravnavi lahko stranke navajajo nova dejstva in predlagajo nove dokaze
- sodišče mora opraviti vsa procesna dejanja in pretehtati vsa sporna vprašanja, na katera je opozorilo sodišče II. stopnje v svoji odločbi
- pri izrekanju nove sodbe je sodišče vezano na prepoved reformacije in peius

II. PRITOŽBA ZOPER SODBO SODIŠČA II. STOPNJE

- izjemoma je mogoče **pritožbo zoper sodbo sodišča II. stopnje** vložiti na **sodišče II stopnje** (*vrhovno sodišče*),:
 - če je sodišče II. stopnje potrdilo sodbo sodišča I. stopnje, s katero je bila izrečena kazen 20 let zavora ali če je samo izreklo kazen 20 let zavora (*ni jasno ali gre za zavestno odločitev zakonodajalca ali za spregled*)
 - če je sodišče II. stopnje na podlagi opravljene glavne obravnave ugotovilo drugačno dejansko stanje kot sodišče I. stopnje in na tako ugotovljeno dejansko stanje oprlo svojo sodbo

- če je sodišče II. stopnje ugodilo pritožbi tožilca in spremenilo oprostilno sodbo v obsodilno sodbo

III. PRITOŽBA ZOPER SKLEP

- pritožba zoper sklep je redno pravno sredstvo v kazenskem postopku
- sklepe lahko izdajajo tudi drugi organi, ki sodelujejo v kazenskem postopku, ne samo sodišče
- obstajajo **4 vrste sklepov**, ki se ločujejo glede na organ, ki jih izdaja in glede na možnosti pritožbe:
 - sklepi preiskovalnega sodnika in sklepi sodišča na I. stopnji: pritožba je dovoljena, razen če zakon izrecno določa, da ni pritožbe
 - sklepi, ki jih izda zunajobravnavni senat med preiskavo: pritožba ni dovoljena, razen če zakon določa drugače
 - sklepi, ki se izdajajo za pripravo glavne obravnave in sodbe: pritožba ni dovoljena, ti sklepi se lahko izpodbijajo le v pritožbi zoper sodbo
 - sklepi Vrhovnega sodišča: zoper te sklepe ni pritožbe
- pritožba zoper sklep se poda pri sodišču, ki je izdalo sklep
- podati jo je treba v 3 dneh, odkar je bil sklep vročen, razen če ni v zakonu drugače določeno
- z vložitvijo pritožbe se izvršitev sklepa zadrži, razen če v zakonu ni določeno drugače
- če pritožba zoper sklep ni podana v predpisanem roku, postane sklep pravnomočen in ga je mogoče izvršiti
- **odločanje o pritožbi zoper sklep**:
 - o pritožbi zoper sklep preiskovalnega sodnika odloča zunajobravnavni senat istega sodišča
 - o pritožbi zoper sklep zunajobravnavnega senata ali sodišča I. stopnje odloča senat višjega sodišča na seji.
- **odločitve sodišča, ki odloča o pritožbi zoper sklep**:
 - pritožbo se zavrže kot prepozno ali nedovoljeno
 - pritožbo se zavrne kot neutemeljeno
 - pritožbi se ugodí:
 - sklep spremeni
 - sklep razveljavi
 - zadeva se pošlje v novo odločanje

IZREDNA PRAVNA SREDSTVA

I. ZAHTEVA ZA OBNOVO KAZENSKEGA POSTOPKA

- zahteva za obnovo kazenskega postopka je **nesuspendivno** in **nedeolutivno** (=remonstrativno) pravno sredstvo
- v ZKP so predvidene 3 vrste **zahtev za obnovo kazenskega postopka**:
 - prava ali formalna obnova (izpodbija se pravnomočna sodba zaradi nepravilno ugotovljenega dejanskega stanja)
 - neprava ali neformalna obnova (zahteva se sprememba kazni)
 - posebna obnova zaradi odločbe Ustavnega sodišča ali odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice

PRAVA ALI FORMALNA OBNOVA

POJEM PRAVE OBNOVE

- pri pravi obnovi se postopek, ki je bil končan s pravnomočno obsodilno sodbo, vrne v stadij preiskave ali glavne obravnave ter ponovno poteka po običajnih določbah za kazenski postopek
- gre za to, da bi se ugotovilo drugačno dejansko stanje na podlagi novih dejstev in novih dokazov, s katerimi se dokazuje, da je bilo dejansko stanje v prejšnjem kazenskem postopku ugotovljeno nepravilno
- kazenski postopek se lahko obnovi le v korist obsojenca

OBNOVITVENI RAZLOGI

- če **sodba temelji na ponarejeni listini** ali **krivi izpovedbi** priče, izvedenca ali tolmača

- do **sodbe je prišlo zaradi kaznivega dejanja** sodnika, porotnika ali osebe, ki je opravljala preiskovalna dejanja
- če se ugotovi, da obstajajo **nova dejstva in novi dokazi**, ki lahko povzročijo oprostitev obsojenca ali obsodbo po milejših določbah KZ (*sodišče šele zdaj zve za nove dokaze, stranke lahko vedo za njih že prej, vendar jih niso predlagale*)
- če je bi **obsojenec večkrat obsojen za isto kaznivo dejanje** ali več **oseb je bilo obsojenih** zaradi kaznivega dejanja, ki ga je **storila le ena oseba**
- če je bil **obsojenec obsojen za nadaljevano kaznivo dejanje ali več istovrstnih kaznivih dejanj**, vendar nova dejstva in dokazi dokazujejo, da ni storil vseh kaznivih dejanj, kar lahko bistveno vpliva na odmero kazni

UPRAVIČENCI DO OBNOVE

- obnovo lahko zahtevajo **stranke in zagovornik**
- roka za obnovo postopka ni, lahko se zahteva tudi po prestani kazni, zastaranem pregonu, amnestiji, pomilostitvi

POSTOPEK OBNOVE (*deli se na 2 dela*)

- o obnovi odloča **zunajobravnavni senat sodišča**, ki je v prejšnjem postopku sodilo na I. stopnji
- v senatu ne sme biti sodnik, ki je sodeloval pri izreku sodbe v prejšnjem postopku

DOVOLITEV OBNOVE

- pred odločitvijo o obnovi je treba **ugotoviti obstoj pogojev za obnovo postopka**
- senat najprej preizkusi **formalno pravilnost** vložene zahteve za obnovo, ki mora vsebovati:
 - obnovitveni razlog, zaradi katerega se zahteva obnova
 - dokaze za dejstva, na katere se opira obnova
- prepis zahteve za obnovo se **vroči nasprotni stranki**, ki lahko v 8 dneh nanjo **odgovori**
- predsednik senata odredi, naj se opravi poizvedbe, razišče dejstva, priskrbi dokazi, na katere se sklicuje zahteva
- potem pošlje spis državnemu tožilcu, ki ga mora vrniti s svojim mnenjem
- o obnovi odloči senat **s sklepom**:
 - ugodi zahtevi in dovoli obnovo kazenskega postopka
 - zahtevo za obnovo zavrne kot neutemeljeno
- če **zunajobravnavni senat dovoli obravnavo** mora odločiti ali se zadeva vrne v stadij glavne obravnave ali v stari preiskave ali da se opravi preiskava, če je ni bilo (*pri vložitvi neposredne obtožnice*)
- za soobtožence, ki niso vložili zahteve za obnovo kazenskega postopka **velja beneficium cohaesionis**
- izjemoma je zahteva za obnovo **suspenzivna**, če:
 - senat misli, da bo v obnovljenem postopku dosežena oprostilna ali zavrnilna sodba
 - senat misli, da bo v obnovljenem postopku izrečena kazen, ki jo je obsojenec že prestal
- če je zahteva ta obnovo suspenzivna, sodišče začasno ustavi izvrševanje kazni pred sklepom o dovolitvi obnove

NOV KAZENSKI POSTOPEK

- nov kazenski postopek se opravi na podlagi sklepa o dovolitvi obnove, po istih določbah kot prejšnji postopek
- če se nov postopek ustavi, se razveljavi prejšnja sodba
- če sodišče v novem postopku izda sodbo, se v njej izreče:
 - da se prejšnja sodba popolnoma ali deloma razveljavi (*če je obnova uspela*)
 - da prejšnja sodba ostane v veljavi (*če obnova ni uspela*)
- v novem kazenskem postopku je sodišče vezano na prepoved reformacije in peius
- zoper novo sodbo izdano v obnovitvenem postopku so dovoljena vsa redna in izredna sredstva

NEPRAVA ALI NEFORMALNA OBNOVA

- neprava obnova je **sprememba pravnomočne sodbe v korist obsojenca** brez obnove kazenskega postopka
- pravnomočna sodba se **spremeni le glede odločbe o kazni** – do tega lahko pride v 3 primerih:
 - zoper obsojenca je bilo pravnomočno izrečenih več kazni pa niso bile uporabljene določbe o odmeri enotne kazni za kazniva dejanja v steku – sodišče izreče z novo sodbo enotno kazen
 - pri izreku enotne kazni po pravilih o steku sodišče isto kazen upošteva dvakrat ali večkrat – sodbo spremeni sodišče, ki je napačno upoštevalo kazen

- sodba se delno ne more izvršiti zaradi pomilostitve ali amnestije – sodišče izreče enotno kazen za kazniva dejanja, ki niso obsežena z akti milosti
- novo sodbo izda sodišče na seji senata **na predlog državnega tožilca ali obsojenca** po predhodnem zaslišanju nasprotne stranke
- zoper novo sodbo imajo stranke pravico do pritožbe

INSTITUTI, KI SO PODOBNI OBNOVI

- **obnova zaradi odločbe Ustavnega sodišča ali Evropskega sodišča za človekove pravice:**
 - na podlagi odločbe US ali ESČP lahko obsojenec zahteva obnovo kazenskega postopka, če je ustavna odločba razveljavila ali odpravila predpis, na podlagi katerega je bila izdana obsodilna kazenska sodba
- **nadaljevanje kazenskega postopka pri zavrnjeni zahtevi za preiskavo:**
 - na zahtevo upravičenega tožilca se lahko nadaljuje kazenski postopek, če je bila pravnomočno s sklepom zunajobravnavnega senata zavrnjena zahteva za preiskavo, ker:
 - ni bilo upravičenega tožilca
 - ni bilo predloga oškodovanca
 - ni bilo dovoljenja državnega organa
 - so bile podane druge okoliščine, ki so začasno preprečevale pregon
 - če je bila zahteva za preiskavo zavrnjena, ker ni bil podan utemeljen sum, se kazenski postopek lahko nadaljuje, če upravičeni tožilec predloži nove dokaze za utemeljeni sum, na podlagi katerih se zunajobravnavni senat prepriča, da so izpolnjeni pogoji za uvedbo kazenskega postopka
- **nadaljevanje kazenskega postopka pri zavrnjeni obtožnici:**
 - sodeči senat po koncu glavne obravnava obtožnico zavrne v naslednjih primerih:
 - postopek je tekel brez zahteve upravičenega tožilca
 - ni bilo predloga oškodovanca ali je bil predlog umaknjen
 - ni bilo dovoljenja pristojnega državnega organa ali je bil predlog umaknjen
 - podane so druge okoliščine, ki začasno preprečujejo kazenski postopek
 - v zadnjih dveh primerih gre le za nadaljevanje navidezno končanega postopka
 - to ni kršitev pravila ne bis in idem, ker je postopek le ustavljen zaradi procesnih razlogov

II. IZREDNA OMILITEV KAZNI

POJEM IZREDNE OMILITVE KAZNI

- zahteva za izredno omilitev kazni je **nesuspendivno** in **devolutivno** pravno sredstvo, naperjeno zoper pravnomočno sodbo z namenom, da se spremeni njen izrek kazni v milejšo obliko
- pogoj za vložitev zahteve za izredno omilitev kazni je, da se **po pravnomočnosti sodbe pokažejo nove olajševalne okoliščine**, ki bi v izreku sodbe očitno povzročile milejšo odmero kazni, vendar jih ob izreku sodbe ni bilo ali so bile in sodišče zanje ni vedelo
- če sodišče **olajševalnih okoliščin, ki so mu bile ob izreku sodbe znane, ni upoštevalo**, glede tega **ni možno** uveljavljati **zahteve za izredno omilitev kazni** – pravno sredstvo zoper nepravilno oceno olajševalnih okoliščin je **pritožba**

UPRAVIČENCI IN ROK ZA VLOŽITEV ZAHTEVE

- **izredno omilitev kazni lahko zahtevajo:**
 - državni tožilec, če je postopek tekel na njegovo zahtevo
 - obsojenec in zagovornik
 - osebe, ki se imajo pravico pritožiti v korist obtoženca
- zahteva za izredno omilitev kazni **ni omejena s posebnim rokom**
- **ne sme se vložiti**, če je kazen prestana, izvršena, zastarana ali izvršena, ker to nima nobenega smisla
- stranka **lahko vloži zahtevo** za izredno omilitev kazni **večkrat zaporedoma** – število ni omejeno

POSTOPEK ZA IZREDNO OMILITEV KAZNI

- zahteva za izredno omilitev kazni se poda pri sodišču, ki je izdalo sodbo na I. stopnji
- o njej odloča Vrhovno sodišče v senatu 3 sodnikov
- zahteva ne zadrži izvršitve kazni

- sodišče I. stopnje razišče, ali so podani razlogi za omilitev in zasliši državnega tožilca
- nato pošlje spise z obrazloženim mnenjem sodišča Vrhovnemu sodišču
- preden Vrhovno sodišče odloči, pošlje spis generalnemu tožilcu RS, ki lahko poda pisni predlog glede zahteve
- Vrhovno sodišče lahko:
 - zahtevo zavrne, če niso izpolnjeni pogoji zanjo
 - zahtevi ugodi in s sklepom spremeni pravnomočno sodbo glede odločbe o kazni

III. ZAHTEVA ZA VARSTVO ZAKONITOSTI

POJEM ZAHTEVE ZA VARSTVO ZAKONITOSTI

- zahteva za varstvo zakonitosti je **nesuspendivno** in **devolutivno** pravno sredstvo
- njegov namen je **varovanje zakonitosti kazenskega pravosodja** in **enotna uporaba zakona**
- vložiti se lahko **po pravnomočnem koncu kazenskega postopka**:
 - zoper pravnomočno sodno odločbo (*odredbo, sklep, sodbo*)
 - zoper sodni postopek, ki je tekel pred pravnomočno odločbo.
- vložiti se lahko **pred pravnomočnim postopkom**
 - zoper pravnomočno odločbo o odreditvi in podaljšanju pripora.

RAZLOGI ZA ZAHTEVO ZA VARSTVO ZAKONITOSTI

- zahteva za varstvo zakonitosti se lahko vložiti zoper **kršitve materialnega in formalnega kazenskega zakona**:
 - zaradi kršitve KZ
 - zaradi absolutnih kršitev ZKP
 - zaradi drugih kršitev ZKP, če so te kršitve vplivale na zakonitost sodne odločbe
- zahtevo za varstvo zakonitosti je možno vložiti celo zoper odločbe Vrhovnega sodišča, razen zoper sodbo Vrhovnega sodišča, s katero je odločilo o zahtevi za varstvo zakonitosti
- zahteve za varstvo zakonitosti ni možno vložiti zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja
- državni tožilec lahko zahtevo vložiti zaradi vsake kršitve zakona

UPRAVIČENCI DO ZAHTEVE ZA VARSTVO ZAKONITOSTI

- Zahtevo za varstvo zakonitosti lahko vložijo:
 - državni tožilec: zahtevo vložiti lahko v škodo ali v korist obsojenca, ni vezan na rok
 - obsojenec in zagovornik: v roku 3 mesecev od prejema pravnomočne sodne odločbe
 - osebe, ki lahko v korist obtoženca vložijo pritožbo, če je obsojenec umrl
- če je s sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice ugotovljeno, da je s slovensko pravnomočno sodno odločbo v škodo obsojenca kršena človekova pravica, lahko obsojenec in zagovornik zahtevo za varstvo zakonitosti vložiti v roku 3 mesecev od dneva vročitve odločbe ES

POSTOPEK ZAHTEVE ZA VARSTVO ZAKONITOSTI

POSTOPEK NA I. STOPNJI

- zahteva za varstvo zakonitosti se poda pri sodišču, ki je izdalo odločbo na I. stopnji
- predsednik senata jo zavrže, če:
 - jo je vložila neupravičena oseba
 - je vložena prepozno
 - je vložena zoper sodbo Vrhovnega sodišča, s katero je odločeno o zahtevi za varstvo zakonitosti
- predsednik senata lahko odredi, da se izvršitev napadene odločbe odloži ali prekine

POSTOPEK NA VRHOVNEM SODIŠČU

- o zahtevi odloča Vrhovno sodišče na seji
- pošlje jo nasprotni stranki, ki lahko v 15 dneh nanjo odgovori
- sodnik poročevalec po potrebi priskrbi poročilo o zatrjevanih kršitvah zakona
- pri odločanju o zahtevi se VS omeji na preizkus kršitev zakona, na katere se sklicuje vložnik v zahtevi
- Vrhovno sodišče ne sme preizkusa razširiti na druge opažene kršitve
- če je zahteva vložena v korist obsojenca, je sodišče vezano na prepoved reformacije in peius
- za soobsojence se po uradni dolžnosti upošteva beneficium cohaesionis

ODLOČBE VRHOVNEGA SODIŠČA O ZAHTEVI ZA VARSTVO ZAKONITOSTI KONSTITUTIVNE ODLOČBE

- konstitutivne odločbe:
- **zavrne zahtevo kot neutemeljeno** – če ugotovi, da:
 - ni podana kršitev zakona, na katero se sklicuje vložnik
 - je zahteva vložena zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja.
- **spremeni odločbo sodišča nižje stopnje** (*sodišča I. ali II. stopnje*)
 - če je zahteva utemeljena in vložena v korist obsojenca
- **razveljavi odločbo sodišča nižje stopnje in mu jo vrne v ponovno odločanje**
 - če je zahteva utemeljena

DEKLARATORNA ODLOČBA

- **Vrhovno sodišče samo ugotovi kršitev zakona**
 - zahteva za varstvo zakonitosti, ki je bila vložena v škodo obsojenca ali obdolženca, je utemeljena, vendar z zahtevo za varstvo zakonitosti ni mogoče popraviti kršitev zakona, ki so bile storjene v korist obdolženca

IZJEMNO PREIZKUŠANJE DEJANSKEGA STANJA

- Vrhovno sodišče lahko izjemoma preizkusi dejansko stanje po uradni dolžnosti, če obstaja **resen dvom o resničnosti odločilnih dejstev**, ki so bila ugotovljena v odločbi, zoper katero je vložena zahteva
- če VS v tem primeru ugotovi, da je dejansko stanje zmotno ali nepopolno ugotovljeno, sodno odločbo razveljavi in odredi, naj se opravi nova glavna obravnava pred sodiščem I. stopnje

NOVO SOJENJE

- če se pravnomočna sodba v postopku odločanja o zahtevi za varstvo zakonitosti razveljavi in zadeva vrne v novo sojenje, se vzame za podlago prejšnja obtožnica oz. del obtožnice, ki se nanaša na razveljavljeni del sodbe
 - sodišče I. stopnje mora opraviti vsa procesna dejanja in pretehtati vsa vprašanja, na katera je opozorilo Vrhovno sodišče
 - pri novem sojenju lahko stranke navajajo nova dejstva in izvajajo nove dokaze
- sodišče I. stopnje je pri izdaji nove sodne odločbe vezano na prepoved reformacije in peius